

*Магдич Я.І., студентка 4 курсу
Вінницького державного педагогічного
університету ім. Михайла Коцюбинського
Марушак О.В., кандидат педагогічних наук,
доцент Вінницького державного педагогічного
університету ім. Михайла Коцюбинського
м. Вінниця
e-mail: ksanamar77@gmail.com*

РОЗВИТОК ПРОЕКТНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

***Анотація.** У статті зазначено, що передумовою формування професійних компетенцій майбутнього вчителя трудового навчання та технологій є його проектна культура, однією з найважливіших складових якої є проектне мислення. Тому його розвиток має першочергове значення під час підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій.*

***Ключові слова:** учитель трудового навчання та технологій, професійні компетенції, проектне мислення, дизайн, проектування, колекція моделей одягу.*

***Abstract.** The article states that the prerequisite for the formation of professional competences of the future teacher of labor education and technologies is its design culture, one of the most important components of which is design thinking. Therefore, its development is of paramount importance during the training of future teachers of labor education and technology.*

***Key words:** teacher of labor training and technology, professional competence, design thinking, design, design, collection of clothes models.*

Постановка наукової проблеми. У сучасних умовах швидкого розвитку інформаційних технологій, систем і ресурсів, проектно-технічних комунікацій, дизайн стає домінуючим фактором підвищення конкурентоспроможності всіх соціально-економічних галузей. Це, у свою чергу, зумовлює інтеграцію дизайну у всі сфери життєдіяльності людини та вимагає модернізації професійної підготовки фахівців у цій сфері. Рішення вищезначеної проблеми полягає в спрямованості вузівського освіти на формування компетентнісної моделі фахівця. Якість підготовки випускника вишу в галузі дизайну оцінюється ступенем сформованості його загальнокультурних і професійних компетенцій.

Передумовою формування професійних компетенцій майбутнього вчителя трудового навчання та технологій є його проектна культура як інтегративна властивість особистості, яка активно реалізовує себе в індивідуальній або колективній проектній діяльності [2, с. 177]. Однією з найважливіших складових проектної культури є проектне мислення, тому

його розвиток має першочергове значення під час підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Удосконаленням підготовки майбутнього вчителя технологій в умовах реформування вищої освіти займаються Ю. Белова, В. Гетта, Р. Гуревич, Ю. Ковальова, О. Коберник, Є. Кулик, А. Малихін, В. Мадзігон, Н. Ничкало, Н. Левченко, В. Сидоренко, Г. Терещук, В. Титаренко тощо. Феномену проектної культури присвячені роботи І. Колєсникової, О. Маркова, В. Радіонова, Ю. Фильчакової, В. Ченобитова, С. Ящука. Проблему дослідження проектної культури висвітлено в дисертаціях Ю. Вєсьолової, І. Ісламбекової, Т. Карпинської, Л. Филимонюк тощо. Питання формування проектної культури педагога вивчали Н. Топіліна, Л. Хоружа, А. Цимбалару. Проте проблема розвитку у майбутніх учителів трудового навчання та технологій проектного мислення під час створення дизайн-проекту нової колекції моделей швейних виробів у зазначених та інших роботах не розглядається, що й зумовило актуальність теми статті.

Мета статті полягає в обґрунтуванні впливу проектного мислення на формування у майбутніх учителів трудового навчання та технологій професійних компетенцій.

Виклад основного матеріалу. Дизайн-проектування – універсальний тип діяльності, спрямований на створення об'єктів із заданими функціональними, техніко-економічними, екологічними та споживчими якостями. Основою дизайн-проектування є художнє конструювання, що передбачає висунення нової художньо-проектної ідеї та умови її раціонального втілення [2, с. 176].

Об'єктом дизайн-проектування систем моделей швейних виробів може бути одинична модель одягу, комплект, ансамбль, гардероб, колекція моделей. Розробка колекції моделей одягу є системним процесом, у якому дизайнер має виконати певні дії: пошук нової ідеї та її розвиток до реального матеріального втілення в одязі; проведення досліджень модних тенденцій та їх циклічності; вивчення сучасного мистецтва; вибір художньо-конструктивних прийомів організації моделей колекції (кольору, силуетів, пропорцій, тектоніки, конструктивного вирішення, форми, оздоблення тощо).

Художній образ колекції формують послідовно, розкриваючи концептуальну ідею колекції шляхом пошуку нових форм, фактурних, колористичних та орнаментальних рішень костюма у графічних і об'ємних композиціях. З цією метою використовують навички графічної майстерності, технологічні методи творчості, закономірності зорового сприйняття, розробляючи фор-ескізи та ескізи моделей колекції, методи наколки і конструктивного моделювання для розробки конструкцій моделей. Результатом дизайн-проектування є колекція моделей одягу, виконана у матеріалі.

Цикл проекту в загальному від виникнення ідеї до повного завершення передбачає розробку ідеї, тобто створення концепції, моделювання, конструювання, технологічну підготовку та реалізацію проекту.

Розробка дизайн-проекту нової колекції моделей передбачає такі етапи:

1 етап – формулювання завдання дизайн-проектування. На цьому етапі

здійснюють вибір об'єкта проектування відповідно до мети і призначення розробки. Під час розроблення колекції моделей з врахуванням довгострокових і короткострокових прогнозів моди визначають: тип колекції; вид одягу; сезон; групу споживачів тощо. У процесі дизайн-проектування колекції моделей визначають особливості проектованої колекції відповідно до мети, призначення і типу.

2 етап – формування проектної концепції колекції – передбачає: проведення маркетингових досліджень (вивчення споживчого попиту, аналіз продажів тощо); пошук авторської ідеї; вибір творчого джерела. Творча концепція визначає ціннісний, смисловий зміст проекту і пов'язана не лише зі світоглядом її автора, а й з основними тенденціями розвитку проектної культури і суспільства у цілому.

3 етап – створення дизайн-проекту колекції полягає у розробленні графічної композиції; пошуку тектонічних об'ємних композицій; конструкторсько-технологічне опрацювання моделей, що проектуються; розробленні макетів і первинних зразків моделей колекції.

Першочерговим завданням цього етапу є створення художнього образу відповідно до концепції і девізу колекції на основі аналізу інформаційного матеріалу, зібраного у результаті творчого пошуку на попередніх етапах. Виконується узгодження художнього образу людини з характером костюма та середовища, які відображають творчу ідею, задум автора. З цією метою використовують навички графічної майстерності, технологічні методи творчості, закономірності зорового сприйняття, розробляючи фор-ескізи та ескізи моделей колекції, методи наколки і конструктивного моделювання для розробки конструкцій моделей. Результатом дизайнерської розробки є колекція моделей одягу, виконана у матеріалі.

Отже, проектне мислення подібне до творчого. Проте додатково до властивостей творчого мислення, природа дизайнерської уяви поєднує фантазію з умінням уявити об'єкт проектування у декількох контекстах одночасно. Поєднання в свідомості дизайнера різних образів можливо при уявному використанні так званого «екрану», куди проектуються одразу кілька наявних уявлень.

Дизайн становить художньо-проектну діяльність, в основі якої розвинене проектне мислення, що базується на творчому мисленні та практичній майстерності, підкріплене самоорганізацією особистості.

Дизайн як вид художнього проектування об'єднує науково-технічний та художньо-образний підходи до побудови моделі майбутнього об'єкта і способу її опису. Специфіка дизайн-діяльності, що становить творчий процес проектування гармонійних середовищних об'єктів, які відповідають утилітарним і духовним потребам людини, що поєднує в собі художньо-образний, науково-дослідний і технічний підходи, визначає вектор професійного навчання майбутнього вчителя трудового навчання та технологій у галузі дизайну. Основою формування здібностей до проектного творчості є виконання студентами низки проектів протягом навчання. Продуктивному формоутворенню середовищних об'єктів майбутніми

вчителями трудового навчання та технологій сприяють не тільки конструкторське та художньо-образне мислення, а й знання законів композиції, тектоніки, ергономіки, технічних і технологічних характеристик матеріалів. Вищеперераховані знання розширюють горизонти творчої діяльності майбутніх педагогів. Їх інтеграція та залучення студентів до квазіпрофесійної діяльності сприяє перетворенню знань, умінь і навичок у професійні компетенції майбутнього вчителя трудового навчання та технологій в галузі дизайну.

Компетентність включає знання, вміння, здібності, особистісні якості і за певних умов зазначені категорії можуть розглядатися з позицій професійної компетентності. Саме під час дизайн-проектування за активної самостійної діяльності студентів, координованої викладачем, формуються професійні компетенції, виробляється творче ставлення до проектної задачі, самостійність у прийнятті рішень. Щоб створити креативний та грамотний проект, студенту необхідні аналітичні навички під час виявлення і вирішення проектної задачі, а також уміння синтезувати з набутих знань власне проектне рішення, засноване на художньо-образній та функціональній відповідності об'єкта проектування.

Висновки. Проектна діяльність є одним з методів включення майбутніх учителів трудового навчання та технологій в процеси професійної діяльності проектування, конструювання, моделювання та дослідження в галузі дизайну, що інтегрує в собі художній й технічний аспекти, вимагає від фахівця, який займається цим видом діяльності, наявності особливого дизайнерського типу мислення, проектного за своєю суттю. Проектне мислення базується на здібностях особистості до конкретно-образного, об'ємно-просторового, інтегративного мислення, розумового конструювання, просторової уяви. Застосування методу проектів у сукупності з проблемним і дослідницьким методами в підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій сприяє розвитку у них проектного мислення, формування загальнокультурних і професійних компетенцій. Художнє проектне мислення є ключовою характеристикою, що сприяє успішній реалізації вчителя трудового навчання та технологій в професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Ахметова М. Н. Проектная культура будущего учителя / М. Н. Ахметова // Школьные технологии : научно-практический журнал. – 2004. – № 4. – С. 210-220.
2. Марущак О. В. Формування проектної культури майбутнього вчителя технологій / О. В. Марущак, Д. М. Луп'як // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки : реалії та перспективи : Зб. наук. пр. – Випуск 51. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – С. 174-179.
3. Матяш Н. В. Проектная деятельность будущего педагога : проблемы профессионального становления : [монография] / Н. В. Матяш,

В. Г. Веселова. – Брянск : БГУ, 2002. – 97 с.

4. Шеховцова В. И. Определение уровня проектной культуры : [учеб. пособие] / В. И. Шеховцова, А. Т. Ашерov. – Харьков : УИПА, 2008. – 83 с.